

Nära Frånvaro

Rapport

Johanna Magoria Svensson
Högskolan för Design och Konsthantverk vid Göteborgs Universitet
Examensprojekt 15 hp, Konstnärligt kandidatprogram i design 180 hp
utskrivet 26-03-2008
Göteborg

Abstract

The presence of the absent

My project is based on the idea that we all leave something behind, traces which tell stories about us for others to read. I wanted to give these traces a value by collecting them in a book. My aim was to create pictures open enough so others can fill in their own stories.

I used different methods to find ways to describe the absence: such as illustrations, installations and photos, often described in a sensitive way. I also changed the character of everyday objects to add a kind of awareness left by an earlier user of the object.

By using my own imagination with inspiration from people I talked to, I created lyrics and pictures for the book. It has resulted in a 112 paged book containing my own interpretations of other opinions about absence, along with short lyrics of various characteristics.

Hopefully the book will make others more aware of the traces left in their own surrounding and bring up questions about human contact and how it can be identified.

My question at issue was following:

What kind of traces do we leave noticeable for others?

How can I translate an emotion to a picture?

How will the choice of method affect the feeling of the absent?

Keywords: absence, presence, traces, emotion, book

Förord

Jag vill tacka alla som har inspirerat mig genom att generöst dela med sig av sina tankar om frånvaro. Ett stort tack vill jag speciellt ge till Veronica Persson som har skrivit de kursiverade texterna i boken.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Mål	1
Syfte	1
Bakgrund	1
Frågeställningar	2
Avgränsningar	2
Genomförande /Process	2-8
<i>Fas 1 Informationsinsamlade och analys</i>	2
<i>Fas 2 Idé och skissarbete</i>	3-5
<i>Fas 3 Textbearbetning</i>	6
<i>Fas 4 Kontakt med tryckeriet</i>	6-8
Formgivning	7-10
<i>Material och experiment</i>	9
<i>Fotografering</i>	9
<i>Format</i>	9
<i>Layout</i>	10
Samtalen-vad är frånvaro?	10-11
Resultat	11-37
Slutsatser	38
Utvärdering	38
Reflektion över processen	38
Källförteckning	39
Bilaga Moodboard	40

Inledning

Mål

Jag ville beskriva och synliggöra frånvaro med olika metoder, samlat i ett bokformat. Med mitt projekt ville jag berätta och associera fritt från vad människor lämnat efter sig och översätta det till bild samt med korta texter.

Syfte

Jag ville förstärka och lyfta fram små ting i vår omgivning och berätta en historia, öppen för betraktaren att fylla i fortsättningen. Vi lämnar alla något efter oss som berättar att vi varit där, en använd kopp, smutsiga lakan, ibland är det bara en flyktig förnimmelse... Jag ville synliggöra dessa förgängliga spår för att väcka tankar och funderingar innebörden av frånvaro.

Bakgrund och ev. referensramar

Jag har bott på många ställen under kortare period, oftast i andra hand med en främmande persons saker omkring mig. Det har alltid gått en tid innan den nya omgivning har präglats till min, då jag har funderat kring personen vars saker jag var omgiven av. Ibland har jag fått en tydlig uppfattning om en människa genom de pusselbitar som har lämnats. Vissa gånger har det varit rent äckel som påmint mig om att jag inte är första hyresgästen på stället. Jag har även suttit med en kopp i min hand och funderat över hur många som faktiskt hållit i den innan mig. Tänk om koppen kunde präglas av sin tidigare användare, inte bara i slitage utan även i sin form eller gav efter vid tryck för att ändras igen vid nästa tillfälle.

Jag påbörjade ett projekt under mitt utbyte på *Rietveld Academie* i Amsterdam under arbetsnamnet *the present of the absent* där jag undersökte formförändringar hos vissa bruksföremål. Jag hade börjat nysta i något som jag långt ifrån hann bli färdig med.

Väl tillbaka i Sverige, hittade jag en lapp på marken med en sorglig dikt... jag stoppade ner den i fickan och sedan dess har jag plockat upp lappar på gatan så fort det har funnits tillfälle. Det var någonstans där, med en hög med lappar på skrivbordet och en fascination för mänskliga spår, som jag började fundera på innebörden av frånvaro och hur det skulle kunna gestaltas med ord och bild.

Frågeställningar

Vilka olika slags spår lämnar vi efter oss?

Hur kan jag med bild sätta ord på en känsla?

Hur kommer mitt val av arbetsmetod påverka förnimmelsen av det frånvarande?

Avgränsningar

Min vilja att undersöka mig fram i så väl tvådimensionella som tredimensionella metoder, analogt som digitalt gjorde det svårt att sätta upp tydliga avgränsningar. I projektbeskrivningen skrev jag att jag inte skulle komma att lägga någon större vikt vid typografi. Men i och med att antalet texter blev fler än vad jag hade förutspått, fick också typografin en mer betydande roll. Den tydligaste avgränsningen jag hade var ett bokformat och vad som kunde tänkas rymmas där. Jag valde att inte ta ställning till en eventuell publikation av boken eftersom jag ville förhålla mig så fri som möjligt från yttre ramar.

Genomförande / Process

Fas 1 Informationsinsamlande och analys

Den första tiden skrev jag ner mina tankar kring frånvaro, vad det betydde för mig och hur konkreta spår kunde se ut. Jag försökte bena ut syftet med projektet och kom alltid tillbaka till att jag ville berätta en historia med bilder. Det behövde inte hänga ihop och det skulle inte vara för tydligt eftersom jag ville hitta ingångar som öppnade upp för betraktaren att själv tolka vidare. Jag började med att lägga fokus på illustration och testade på olika manér. Jag tecknade föremål men det resulterade mest i beskrivelser av produkter. I stället lät jag mig sväva ut fritt och målade med kaffe, rev sönder tidningar och lekte med ord. Vid mitt första möte med min handledare *Camilla Iliefski* hade jag mest dessa illustrationer att visa upp och lapparna jag hittat på gatan. Jag kände att mitt material var lite missvisande och hade svårt att förklara för Camilla en helhetsbild som ännu inte var tydlig i mitt huvud. Hon tyckte jag skulle börja med texterna och lägga lapparna jag hittat åt sidan ett slag.

Jag upplevde den första tiden som en läsning där jag näst intill var rädd för mitt eget projekt. Jag drömde att jag cyklade på en serpentinväg med dramatiska stup, det var en snäv kurva jag var tvungen att klara men hur jag än försökte parera med cykeln lyckades jag inte utan föll över kanten. Den här drömmen beskriver rätt bra hur jag upplevde de första veckorna. Jag var rädd för att misslyckas!

Jag lånade böcker på biblioteket för att hitta inspiration och fakta som kunde stärka mig i mitt arbete. I boken *Konceptdesign* beskrivs ett gränsöverskridande mellan design och konst med orden: "Att göra det otillättna. Att synliggöra det osynliga. Är det inte först med provokationen som våra fördomar kommer fram? Den direkta, ocensurerade reaktionen som avslöjar våra invanda tankar och beteenden" (Bildkonst Upphovsrätt i Sverige [BUS] 2005). Det var någonting i de orden som jag ville spegla i mitt arbete.

Efter ett par veckor av konstant tankeprocess då jag skrev ned idéer, tecknade och fotade bilder med ett suggestivt uttryck, sökte jag ett mer direkt förhållningssätt att väga upp med. Jag märkte också att mitt arbete blev en aning för personligt när jag bara jobbade efter mina egna reflektioner. För att råda bot mot detta bokade jag in ett studiebesök hos *Råvara*. Jag letade efter ett material som hade egenskapen att ändra form vid kroppsvärme. Det visade sig vara svårt... Jag hade en idé om att formge vardagsföremål som ändrade sin faktiska form efter användarens kroppsvärme eller handkraft. Efter att ha beskrivit på Råvara vad jag sökte fick jag till svar: "Hade ett sådant material funnits hade designers kastat sig över det idag." Jag fick ett nummer till en professor som forskar i plast men längre än så kom jag inte.

Fas 2 Idé och skissarbete

Här tappade jag allt vad läsningar hette och var närmast manisk! Jag kände mest en stress över att jag inte skulle hinna få ur mig allt. Lapparna jag hitta på gatan fortsatte att föröka sig i påsen på skrivbordet och jag ville gärna få in dem i mitt projekt. Jag tyckte de representerade slumpartade, avbrutna konversationer och jag gillade det anonyma men ändå så privata i dessa lappar. Oftast hittade jag rätt intetsägande texter som handlingslistor eller telefonnummer men det hände att jag kom över information som jag önskade att jag slapp veta något om. Som lappen strax utanför min port med priser hos en prostituerad.

Jag provade att sätta texterna bredvid bilderna eller att skapa efter dem men det fungerade dåligt. Jag kände inte heller för att samköra text och bild. I stället började jag spinna vidare med att ta kontakt med folk och ta del av deras historier. Jag frågade människor hur de upplevde frånvaro. Jag valde att vara vag i mitt sätt att ställa frågan för att inte styra svaret för mycket. Efteråt skrev jag ned samtalet på det enkla och raka sätt som det hade sagts. Andra gånger snappade jag upp något under en fika med en vän eller så klottrade jag ner en träffande kommentar som jag hörde på spårvagnen.

Jag började jobba parallellt med text och bild och skrev listor varje kväll för att strukturera upp vad som skulle göras dagen därpå. Jag hade satt upp ett mål för mig själv att göra minst en bild per dag vilket jag också envist lyckades hålla. Efter ett par dagar backade jag tillbaka och tittade på bilden igen och ändrade, sållade bort eller lät den vara. Jag märkte snart att mitt arbete styrdes mer åt den känslomässiga avsaknaden av någon som inte längre fanns nära än spår från en tidigare användare av föremål. Om det var en påverkan från de samtal jag haft med vänner eller en naturlig fördjupning av ämnet är svårt att säga men antagligen en kombination av båda.

Kameran blev mitt främsta verktyg. Jag använde mig själv som modell vid några tillfällen för att uttrycka något kroppsligt. Det positiva med det var att jag kunde jobba oberoende av någon annans tid. Men det var ingen tvekan om att det var både lättare och bekvämare att fotografera andra.

Jag byggde även upp små scenografier, kom hem till folk och fotade och skrev och gjorde enkla modeller i lera. På kvällarna jobbade jag med bilderna i *Photoshop* och strukturerade i layouten. Jag upplevde den här tiden som ett rus fylld av iver men också en konstant stress. Mycket på grund av att min dator kraschade, antagligen av alla tunga filer i rawformat. Mitt i all olycka var jag ändå väldigt lättad eftersom jag dagarna innan hade sparat över mitt arbete på en extern hårdisk. Mycket av processmaterialet gick tyvärr förlorat.

Fas 3 Textbearbetning

Efter min andra handledning började jag känna mig redo för att dra ihop säcken. Bildmaterialet var nästan färdigt och det var dags att fokusera på texterna. Jag hade problem med att bestämma mig för om jag skulle använda mig av handskrift eller ett typsnitt. Jag gillade idén att de människor jag pratat med skulle få skriva ner sina tankar kring frånvaro för hand. På så vis skulle handstilen få skildra olika identiteter, det skulle vara ett enkelt sätt att beskriva det faktum att det är flera personer som uttrycker sig utan att skriva ut deras namn. Jag ägnade en vecka åt insamlande av handskrivna texter och placering av dessa tillsammans med bilderna. Men den fina idén fungerade inte alls i praktiken. Jag ville att texterna skulle vara sekundära efter bilderna vilket de inte blev i den stora massa det utgjorde och det blev jobbigt att läsa. Jag provade även att ge texterna ett egenvärde genom att skriva på olika material. Trots att jag tilltalades av manéret märkte jag snart att det blev till nya bilder och att de tog över för mycket. Slutligen blev det en kompromiss. För att texterna skulle få vara i bakgrunden och vara så avskalade som möjligt valde jag ett traditionellt typsnitt: *Caslon Pro*. Vilket inte gjorde så mycket väsen av sig men enligt mig ändå ingav en försynt poetisk karaktär. Jag hade tidigare testat kaxigare typsnitt som *Futura*, en personlig favorit som dock dominerade för mycket och *Courier Std* som med sin redan poetiska koppling gav ett för banalt uttryck.

Jag valde att använda mig av handskrift vid enstaka fall där budskapet i texten skulle få ett egenvärde som tillhörande en bild på nästa uppslag.

En vän skickade några dikter till mig. Vid första anblicken var jag skeptisk eftersom tonen i dikterna bröt mot de övriga texterna som var mer direkta och samtalsbetonade. Men efter ett visst övervägande tyckte jag att det mer än väl fyllde sin plats som en fin ingång till bilderna.

Fas 4 Kontakt med tryckeriet

Den här fasen av processen kan liknas vid att känslan av att springa mot en mållinje som alltid flyttades fram något... Jag tog kontakt med *Majornas CopyPrint* i god tid men eftersom jag inte hade någon större vana vid att hantera trycksaker fanns det en del att lära. Främst att ha ett stort tålamod och hålla mig lugn vid ett antal små datakrascher. I slutändan var jag inte alls ute i så god tid som planerat. Förutom strul med filerna hos tryckeriet blev provutskriften riktigt dåliga. Alla bilder i inlagan drog tydligt mot gult och det trots att jag tidigare hade fått fina testutskriften. Följden blev att jag fick dra ner gulhet på alla bilder i *Photoshop* och be om en ny provutskrift, det var ett tidödslande arbete med ett ovisst resultat.

Formgivning

Efter att min mormor gick bort...

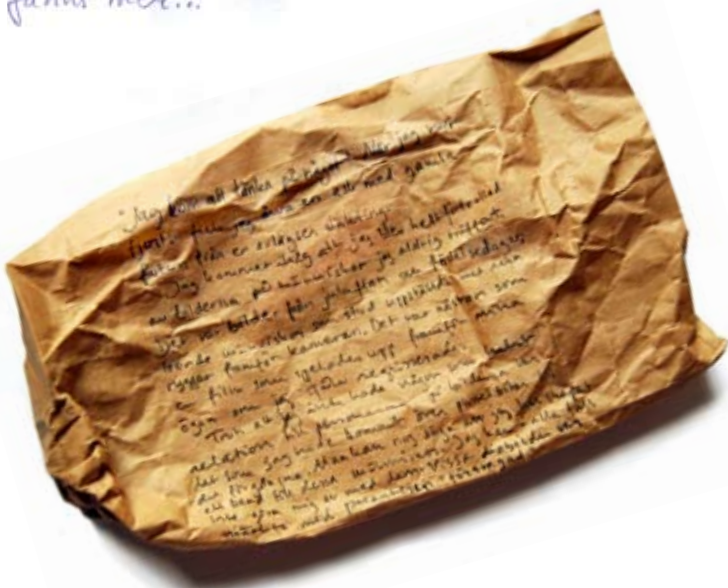
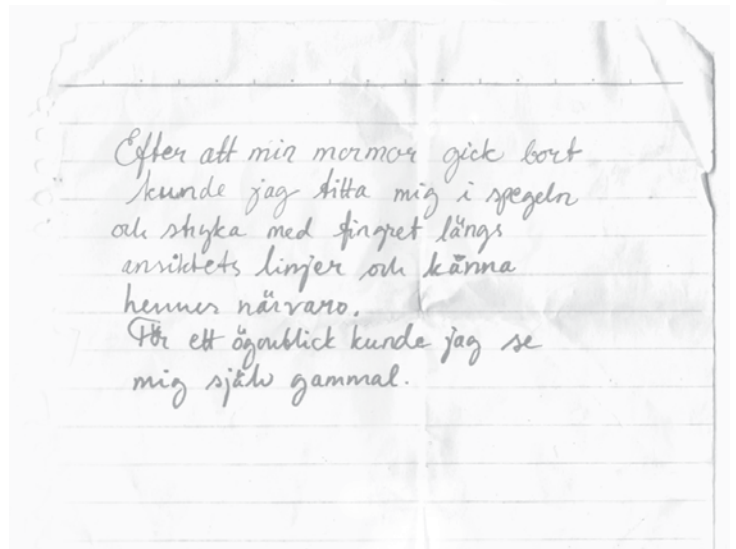
Efter att min mormor gick bort...

Efter att min mormor gick bort...

Min pappa har ett väldigt kontrollbehov. Han vill gärna se efter att allt görs på hans vis även när han inte är där. Det kan handla om att stänga av trinn på rätt sätt, alltså med fjärrkontrollen, av/på knappen och inte att förglömma: dra ut sladden!

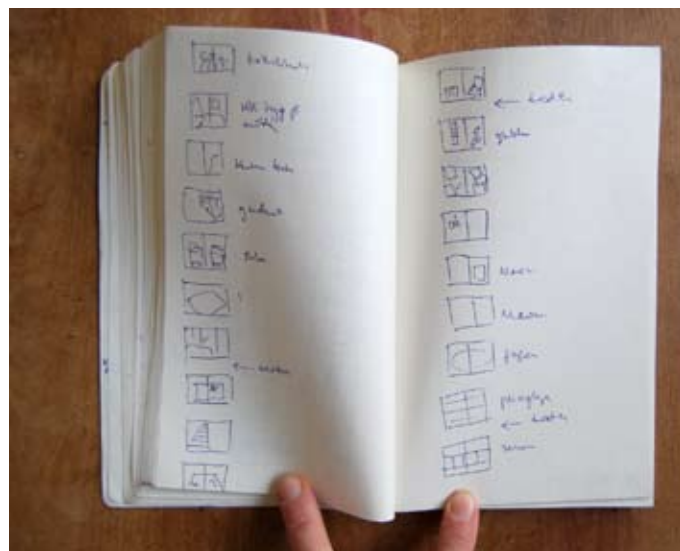
Han kan också stå och kitta på mig när jag diskar så det verkligen görs på rätt sätt. När jag bodde hemma kunde jag reta ihjäl mig på det där. Det räcker att han kom in i rummet när jag höll på med något för att jag skulle känna mig prövad.

Det är många år sedan jag flyttat hem i fjön men jag märker när jag hälsas på att varorna sitter kvar. Och det skulle kännas väldigt konstigt om han inte bad mig "dra ut sladden" innan jag går och lägger mig. Det skulle ju betyda att han inte fanns mer...

Jag hittade dina strumpor under sängen här om dagen. De hade ett lager av damm över sig. Jag bläste bort det värsta och slängde ner dem i trättkorpen men av någon anledning ändrade jag mig och lade tillbaka dem under sängen igen.

Formgivning

Tårta på en duk av tyg som försvinner vid kontakt med vatten.

Formgivning

Material och experiment

Det var viktigt för mig att ta mig an varierande metoder för att beskriva frånvaro. Det kändes lite som jag var på jakt och iklädde mig olika förklädnader för att hitta det jag sökte. Att vrida och vända på ämnet utifrån olika metoder gjorde också arbetet varierat och stimulerande. Nummer ett var alltid papper och penna. Själva utförandet fick sedan anpassa sig efter vad som bäst lämpade sig för idén. Jag experimenterade i formlatex, gips, plastellina, lera och tyger som upplöstes vid kontakt med vatten. Speciellt tilltalades jag av tyger eftersom det är ett material som vi omger oss av i våra hem och bär på våra våra kroppar, det fångar upp lukter och formas och slits med tiden.

Jag byggde upp snabba modeller eller miljöer som jag fotograferade och bearbetade i *photoshop* för att rätta till skavanker och färger, på det här sättet kunde jag snabbt jobba fram en bild och kasta den och gå vidare om det inte blev bra.

Fotografering

Ljuset fick en nyckelroll vid fotograferandet. Jag sparade vissa fotograferingar till tillfällena när solen sken för att få fram ett önskat ljus och drog in extra lampor i badrummet för att fånga en känsla av just ett badrum när jag önskade det. Lysrör och reflektioner på diskbänken var andra effekter som jag ville ha med. Vissa klädesplagg och diabilder fotade jag på ljusbord för att skapa en skir skärpa. Med fotografierna kunde jag förmedla en mer direkt känsla som jag tyckte kontrasterade bra mot de analoga illustrationerna.

Format

Till en början jobbade jag i liggande format. Det gav bilderna rättvisa en och en men fungerade dåligt vid uppslag. Jag drog därför upp storleken någon centimeter och ändrade till stående format 180 * 240 mm. Det var en behändig storlek att bläddra i utan att vara för litet eller för den delen för stort. Det var också lätt att få ut hela uppslag utan att ändra proportionerna på fotografierna för mycket. Boken är utskriven på 200 grams halvmatt bestruket papper och limbunden. Tonen på pappret drar svagt mot gult vilket jag tyckte passade bra för att ge en lite mjukare kontrast till bilderna.

Layout

Jag jobbade jag parallellt med layouten kontinuerligt genom hela projektet men när bildmaterialet började bli färdigt fokuserade jag mer på helhetsbilden. Jag ville att uppslagen skulle stå för sig själva men ändå kunna läsas ihop till ett större sammanhang. Bildkompositionen och dynamik var viktiga element för att förmedla en sammanhängande känsla. Tidigt i processen hade jag en idé om att bilderna skulle bestå av kapitel men det var svårt att sätta tydliga gränser och det blev lätt för styrande. I stället valde jag att spränga in texterna i grupp vid valda ställen så att det fick utgöra ett avbrott som andningspaus. Dikterna fick stå för sig själva med snedstil för att ge dem ett egenvärde som stämningång till efterkommande bilder. Det var viktigt att de övriga texterna inte skulle läsas ihop för mycket med bilderna efter. Även om ett fåtal av texterna hade en bildreferens representerade de också en annan sorts spår av frånvaro än bilderna nämligen det valda ordet.

Samtalen - Vad är frånvaro?

Vad är frånvaro? Antalet svar på den frågan tycktes oändliga. Lika mycket som det sporrade mig gjorde det mitt projekt stundtals svårövergripigt. När mina egna tankar kring innebörden tuggades om, gav jag mig ut på något som närmast kan beskrivas som dolda intervjuer. Jag märkte snart att även om svaren skilde sig åt fann jag en viss kärna. Många berättade om förälskelser, sängen var en plats som ofta förknippades med en avsaknad av någon. Det framgick att för många hade frånvaro ett släktskap med saknad, längtan och till minnen som väcktes till liv med dofter i kläder, använda föremål och platser där man varit. Andra gånger kom vi in på döden... Den mest definitiva frånvaron som kunde vara svår att sätta ord på. Jag pratade med personer i sorg som hade svårt att göra sig av med den avlidnes tillhörigheter. Hur tömmar man en garderob med kläder när de fortfarande har kvar en doft som inte vill glömmas bort? Jag förstod att det gör ont att bli påmind av saker som gapar tomma utan sin ägare men att det också är komplext eftersom det är ett sätt att finna tröst. Samtalen om döden leddes ofta in på den skarpa kraft som lämnas kvar i den avlidnes saker. Alla dessa materiella ting, laddade för dem som vet vem det tillhört men också så värdelösa...

Jag läste i boken *Att uppfinna ensamheten*: "Jag upptäckte att det inte finns något värre än att behöva konfronteras med en död människas tillhörigheter. Föremål är livlösa: de äger bara mening i samband med det liv som använder dem. När detta liv upphör ändrar sig föremålen, även om de förblir detsamma" (Auster, 1982, s. 16-17).

Austers ord träffade mina egna tankegångar och det trots att jag läste hans bok först vid projektets slut.

Jag vågar påstå att vi laddar föremål med oss och gör dem till en förlängning av oss själva. Jag fick höra flera historier från personer som sparat något från barndomen eller en gammal förälskelse. Ofta var det till synes värdelösa ting med ett starkt affektionsvärde. Jag kunde inte låta bli att fundera lite på hur samhället ser ut idag med den starka köpkraft som vi lever i. Är det inte så att de materiella statussymboler vi omger oss av bygger upp en del av vår identitet? Helst ska det ska vara nytt och inte präglad av långvarigt bruk men det existerar också en annan trend där det slitna, använda har fått ett ny värde. Jag tolkar det som att många har ett behov av att finna en substans i ting som säger mer än dess polerade yta.

Resultat

Jag använde mig av omgivningens tankar och erfarenheter för att berika mitt arbete men eftersom allt har slussats genom mig fick resultatet en personlig karaktär. Det föll sig därför naturligt att ge rapporten samma prägel, speciellt i beskrivelsen av processen.

Valet av metod att beskriva frånvaro valde jag att skildra på det mest konkreta sätt som föremål som visar tydliga, överdrivna spår men också med illustrationer vars syfte var att fungera som vagare ingångar. Jag ville föra med läsaren i en rytm av både konkreta och suggestiva delar.

Texterna är skrivna i *jag*form för att ge läsaren en rak dialog som är tänkt att kännas en aning förtrolig, likt ett samtal på ett fik. Jag använde ett enkelt språk och berättelser som många gånger är rätt triviala för att skildra dessa vardagliga samtal. Syftet med texterna är att de ska stå för sig själva vid sidan av bilderna genom att skapa nya associationer. I ett fåtal fall hänger text och bild i ihop vilket jag har tydliggjort med handskrift eller genom att ha texten i nära anslutning till efterkommande bild. Boken innehåller totalt 112 sidor. Här följer några uppslag, ett på varje sida förutom vid ett par ställen där jag visar fyra. Jag har valt att visa tre varianter av texter som förekommer i boken. Observera att jag endast visar ett urval av text och bild eftersom omfånget är för stort. Jag hoppas att man kan få en uppfattning av boken även om uppslagen inte visas i rätt följd. För att få en mer rättvis uppfattning av innehållet hänvisar jag till den bifogade cd-skivan med alla uppslagen till boken.

Omslag, utsida

Omslag, insida

”Frånvaro..? Det är svårt att sätta fingret på vad det är men för mig är det mest tomhet tror jag. Något fattas som borde vara där liksom.”

*

”Shit va livet är konstigt! Det är nästan som man inte styr över det själv... Jag menar vad gör jag här liksom, hur hamnade jag i den här hålan? Tänk vad mycket kul vi har gjort du och jag, stått på de högsta topparna och i de djupaste dalarna... och nu är det bara platt...”

*

”Jag har ett par riktigt fula mjukisbyxor som jag nästan skäms över att använda, de har hål i grenen och resåren i midjan är helt slut för länge sedan. Ändå kan jag inte slänga dem... De representerar mig på något enkelt och avskalat sätt. Jag utan retusch!”

*

”Jag är så trött på att ha dina saker omkring mig hela tiden. Allt jag rör vid har tillhört dig... När du har hämtat skiten ska jag flytta och köpa nytt!”

From: Margareta Svensson
Sent: Wednesday, February 20, 2008 9:50:01 AM
To: Johanna Svensson

Berättade jag om hur vår lägenhet var när vi flyttade in? Med tanke på nära frånvaro alltså. Det luktade obestämt illa. Vi vädrade och vädrade, inget tog fatt i lukten ordentligt. Lägenheten var helt barskrapad, i hela nedervåningen hade man tagit bort tapeter och golv. I kök och vardagsrum hade man målat de plastificerade takplattorna vita. Man kunde se spår av att de hade haft en mörkt brunaktig inpyrd färg som förmodligen inte gick att tvätta bort. De rum som hade kvar sina tapeter visade spår, i handhöjd runt väggarna gick stora gråa smutsspår. Ja, nu blir det lite äckligt: runt toalettstolen och i hallen var spånplattorna som låg på golvet alldeles porösa. Vi trodde lukten kunde komma från dessa märkliga fuktskador och fick golplattorna delvis utbytta. Jag skurade och skurade, månaderna gick och hela tiden hittade jag nya platser som var helt och hållet igengrodda med något som Nanna skulle ha kallat äckligt sekret.

Vi spekulerade länge över den förre hyresgästen, enades om att det måste ha varit en man. Förmodligen hade han dött i lägenheten och blivit liggande länge. Men spåren på väggarna förstod jag först när en granne berättade att den förra hyresgästen var en blind man. Han bodde där tillsammans med sin förmodligen psykotiska son.

Detta förklarade slutligen ett annat mysterium: Varför exploderade alla lampor? Den dålig synen kompenserade han förmodligen med alldeles för starka lampor som brände sönder och small.

Det är många spår som är lite äckliga hörru!

Nu skall jag ta itu med livets allvar!

*Doftar din frånvaro i lakanet min säng
Letar i luften en hägring av en bortglömd kys
Förlorad kärlek
Förlust och kärlek
Älska mig vaken
din andedräkt min luft
kittlande mot hud, lyssnar din närvaros alla ljud*

*Lev mig vacker
gör min morgon sann
tillåt nattens svalka, tunga bröst hand i hand*

*Se mig melankoli
se mig dystopi
njut oss samman
i all vår hysteri*

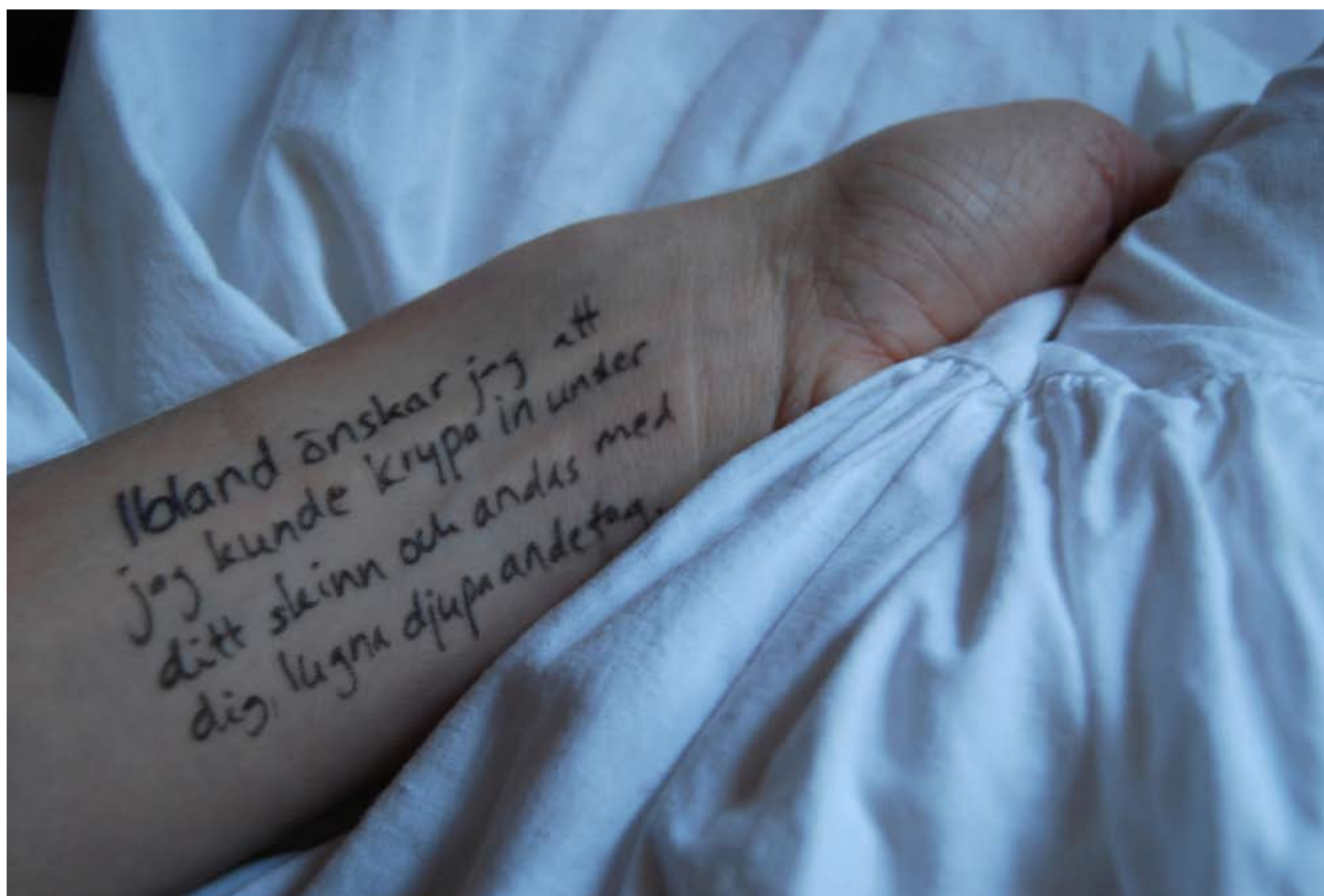
*Vila mig varsamt
lägg tyngden i din famn min kropp
ge rot våra minnen, ge kraften våra sinnen hopp*

*Du är min är vår
kärleken växer, spirar ur myllan vi sår*

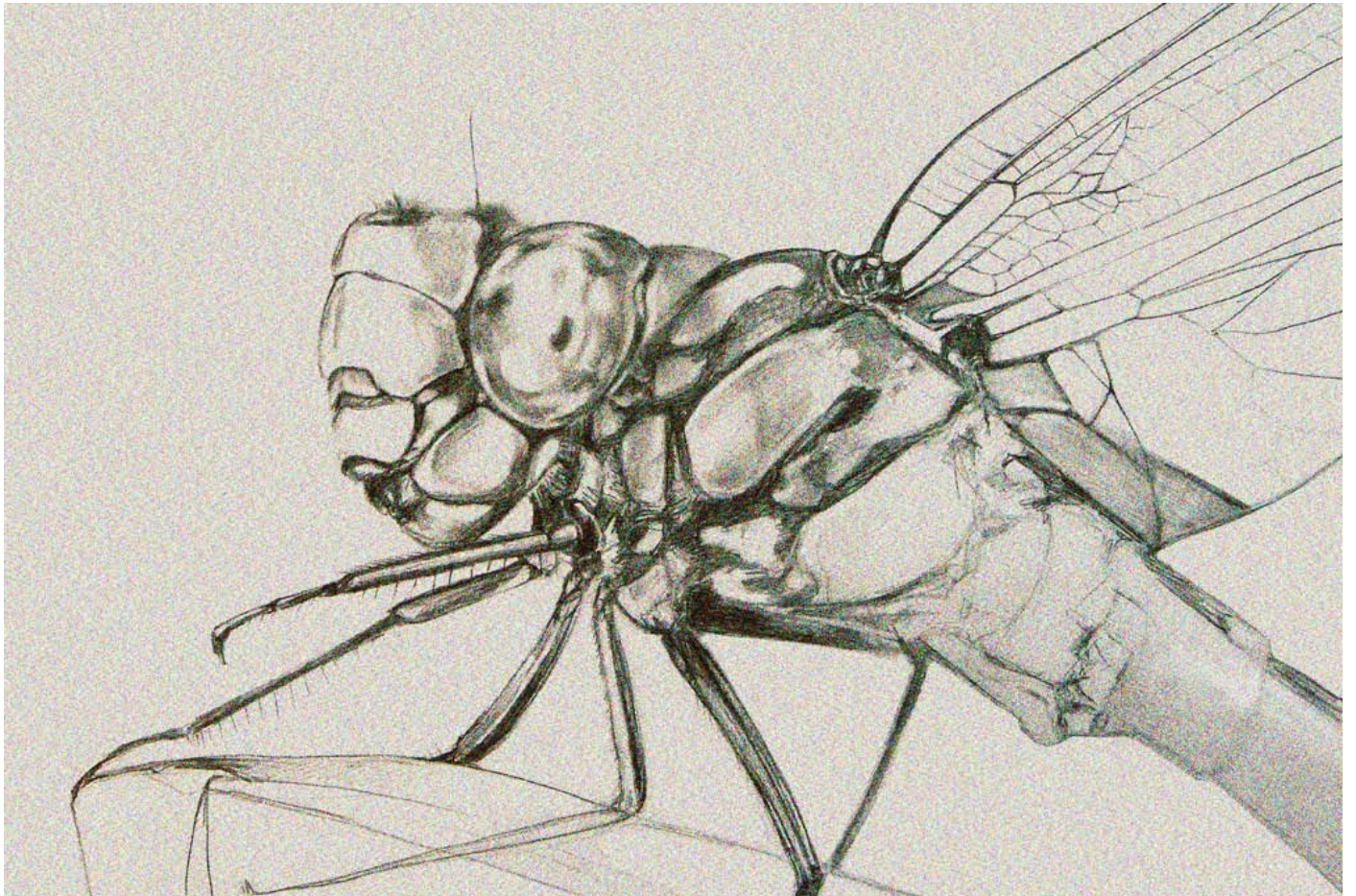

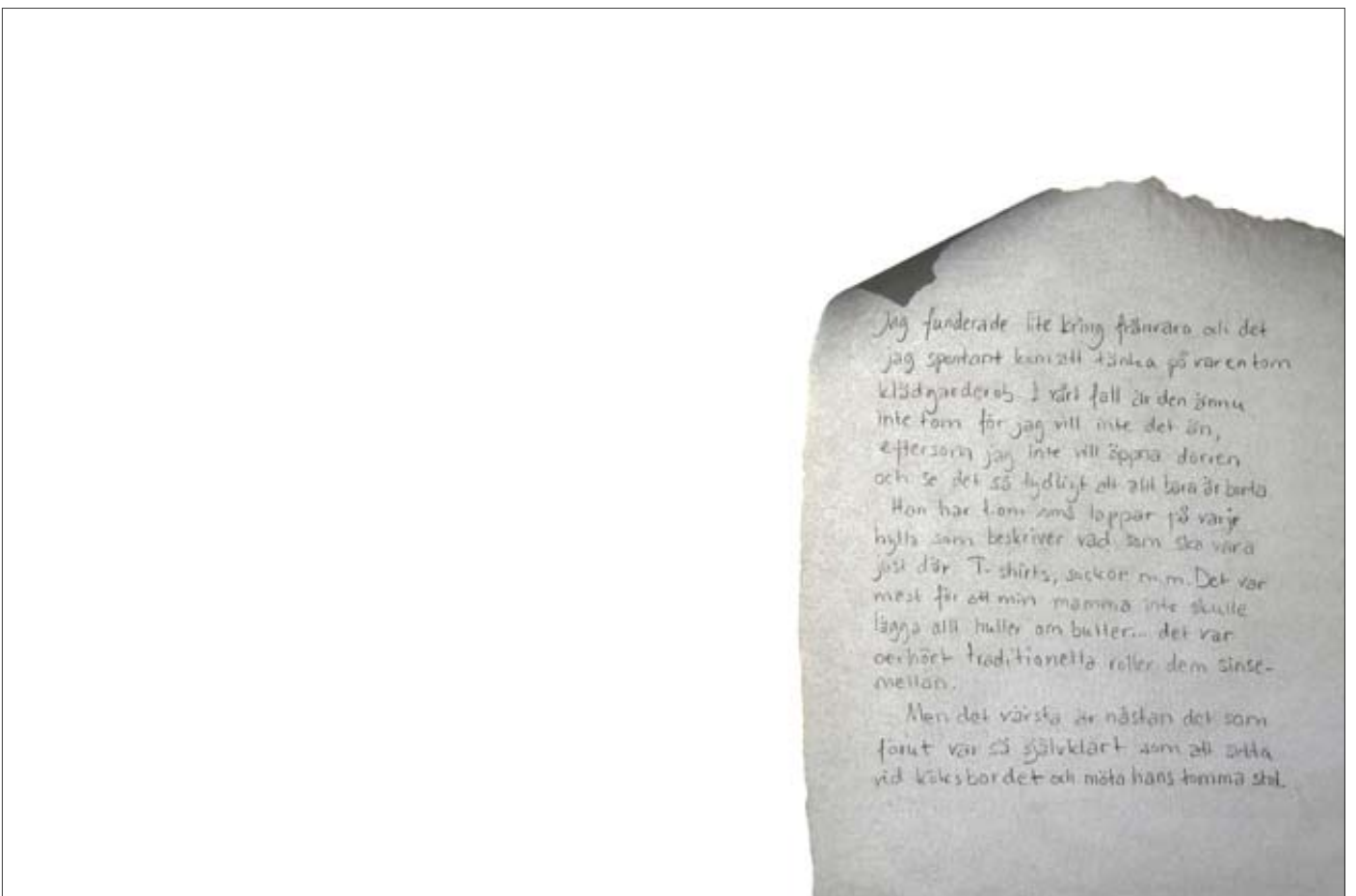
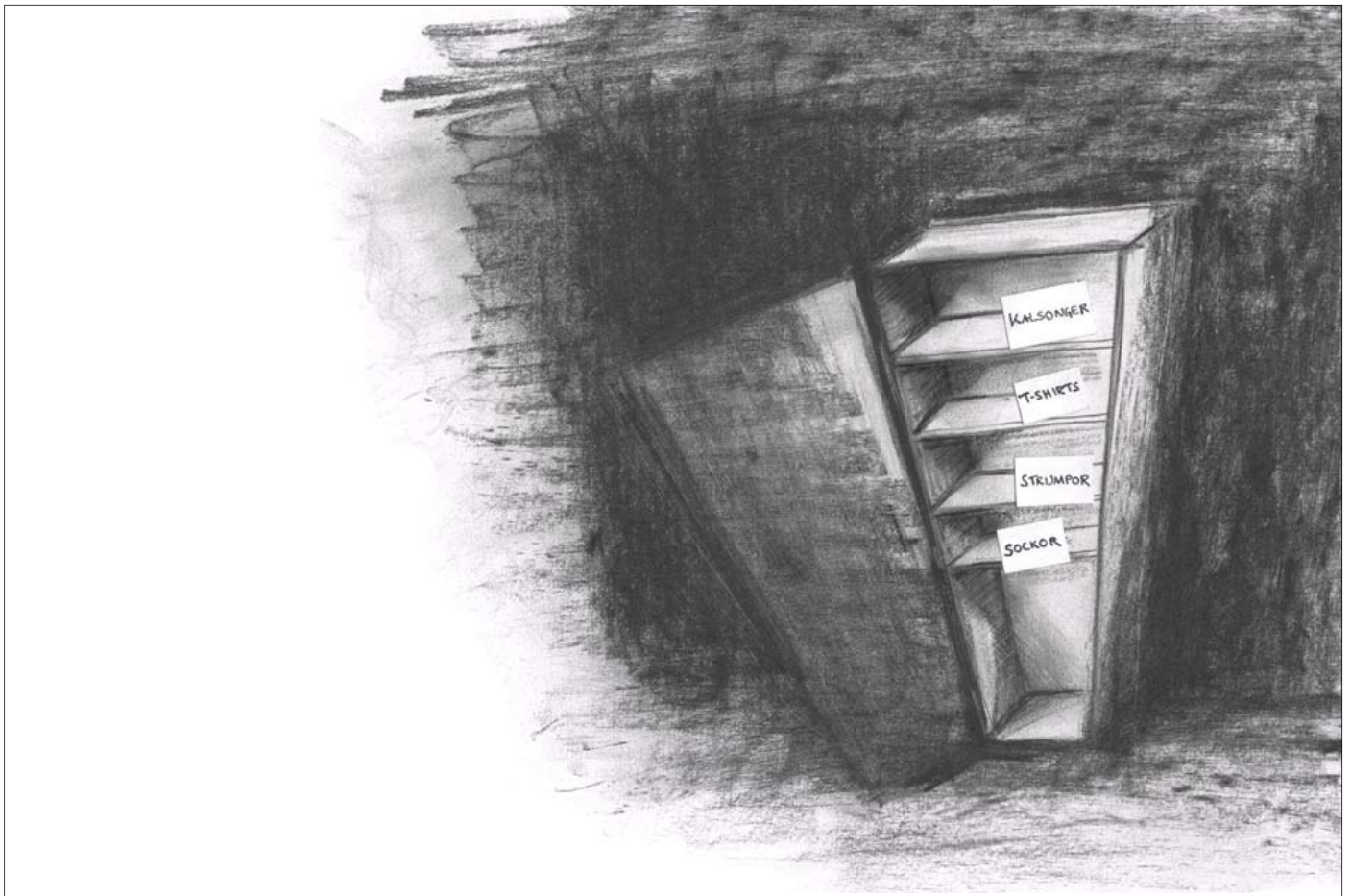

Efter att min mormor gick bort
kunde jag sitta mig i spegel
och stryka med fingret längs
ansiktets linjer och känna
hennes närvaro.

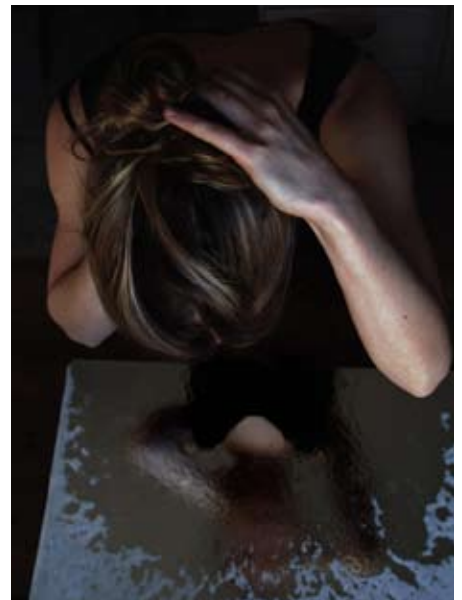
För ett ögonblick kunde jag
se mig själv gammal

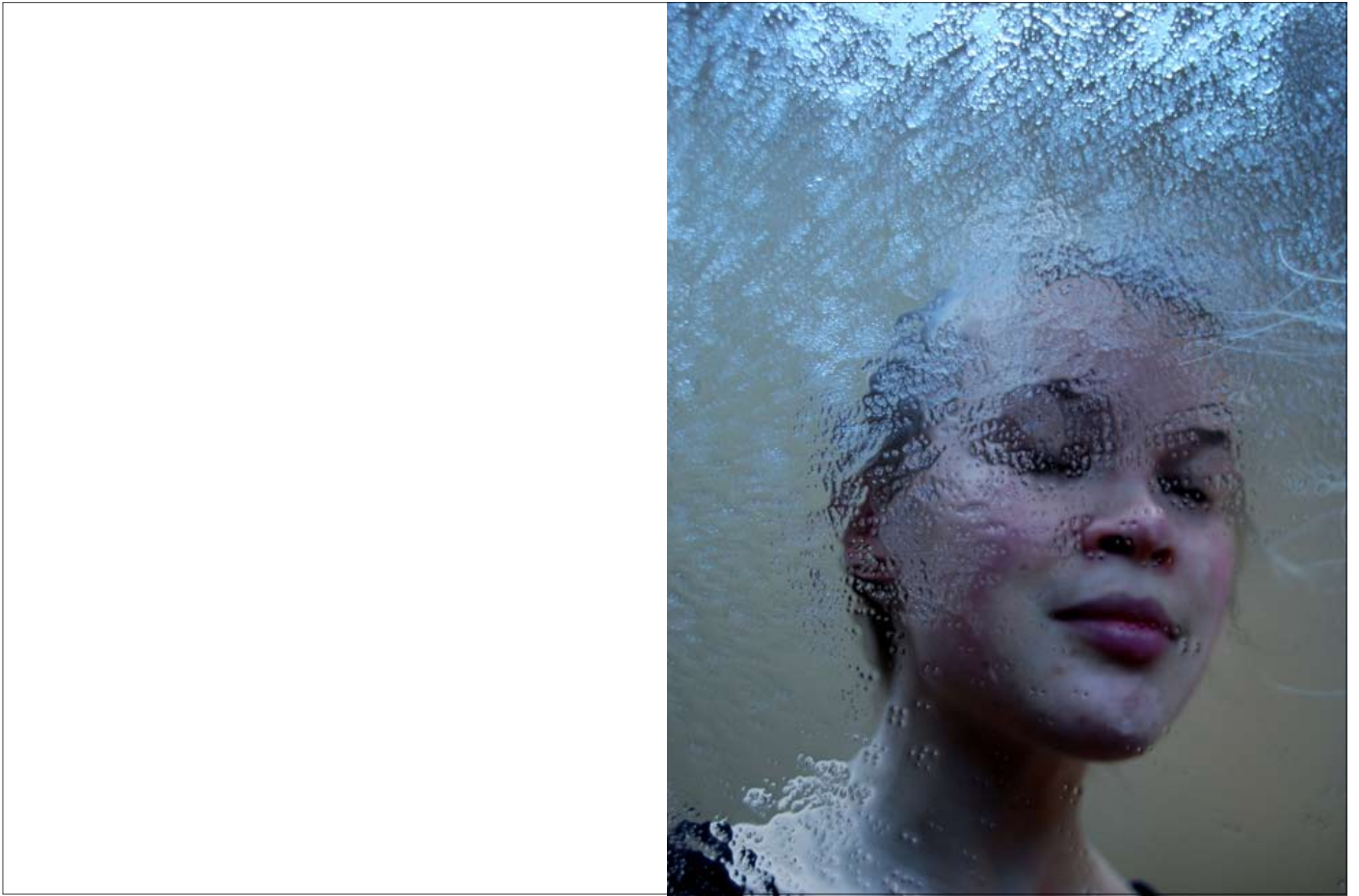

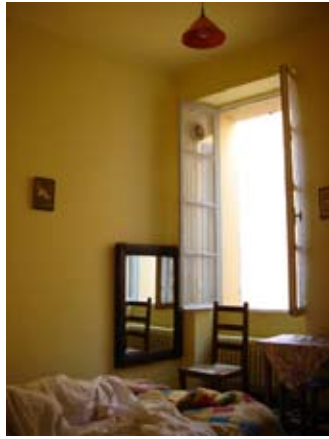

Barcelona, Spanien

St. Raphael, Frankrike

Zagreb, Kroatien

Verona, Italien

Slutsatser

Utvärdering

Det är svårt att erkänna sig färdig och runda av men kanske det svåraste ligger i att sätta punkt. Jag har under tio veckor befunnit mig i en värld av frånvaro på så vis att jag dagligen har resonerat kring ämnet. Det har varit både fascinerande och stundtals tungt. Det finns fortfarande bilder jag skulle vilja visualisera och fler historier att berätta men tiden satte ut sin gräns. Trots att det finns vissa saker som jag kan önska att jag hade gjort annorlunda, känner jag mig på det hela taget glad i vad jag åstadkommit: en bok med samlade tolkningar av frånvaro. Mindre nöjd är jag med trycket och det grämer mig att bildmaterialet inte kom till sina fulla rätt. I nuläget väntar jag på ett nytt tryck och jag kan inte så mycket mer än hålla tummarna för att resultatet kommer bli mer tillfredställande denna gång.

Jag hoppas och tror att andra kan känna igen sig något i boken, att minnen väcks till liv eller kanske ett igenkännande skratt. Jag har inte levererat ett facit på vad frånvaro är, endast mina tolkningar tillsammans med andras ord. Vad jag kommit fram till är däremot att det mänskliga beteendet i form av vanor, spår vi lämnar, saker vi sparar, saknar och minns, gör oss just till människor. Som människor lämnar vi alla en liten bit av oss själva för omvärlden att ta del av. Det kan vara allt från de mest uppenbara, som skräp som slängs på gatan eller en tappad vante, till rent känslomässiga spår efter ett uppbrott i en relation. Frånvaron kan iklä sig en definitiv roll som döden eller visa sig som ett tomrum någonstans i magtrakten.

Reflektion över processen

Jag kan bäst beskriva processen i det här projektet med en känsla av att vara jagad. I början visste jag inte om jag skulle gå eller springa sedan började jag kuta för livet, för att sedan stanna upp och inse att ingen var efter mig. Så började jag lunka mot spårvagnen ändå för att frustrerat inse att den var försenad. Med andra ord: jag haft ett ständigt flöde av idéer som fört mig framåt. När inte tekniska hinder har stått i min väg har jag faktiskt inte velat något annat än att springa.

Jag förhöll mig bra till tidsplanen men så här med facit i handen hade något annat inte heller varit möjligt. Jag har lärt mig mycket om trycksaker som jag kommer bära med mig in i framtiden. Det har varit spännande att arbeta med olika medier och få ihop det till ett sammanhang, kanske att det till och med var den största utmaningen med hela projektet. I alla fall är det den prestation som jag är mest nöjd med.

Jag kan inte säga att jag känner mig färdig. De här tio veckorna har gått alldeles för fort, jag hade gärna gjort en dubbelt så tjock bok som visat flera sidor av frånvaro. Åh andra sidan är det säkert nyttigt för mig att vara närvarande ett tag...

Källförteckning

Auster, P. (1992) *Att uppfinna ensamheten*, sv övers Aris Fierotos. Stockholm: Tidens förlag. ISBN: 91-550-3821-2

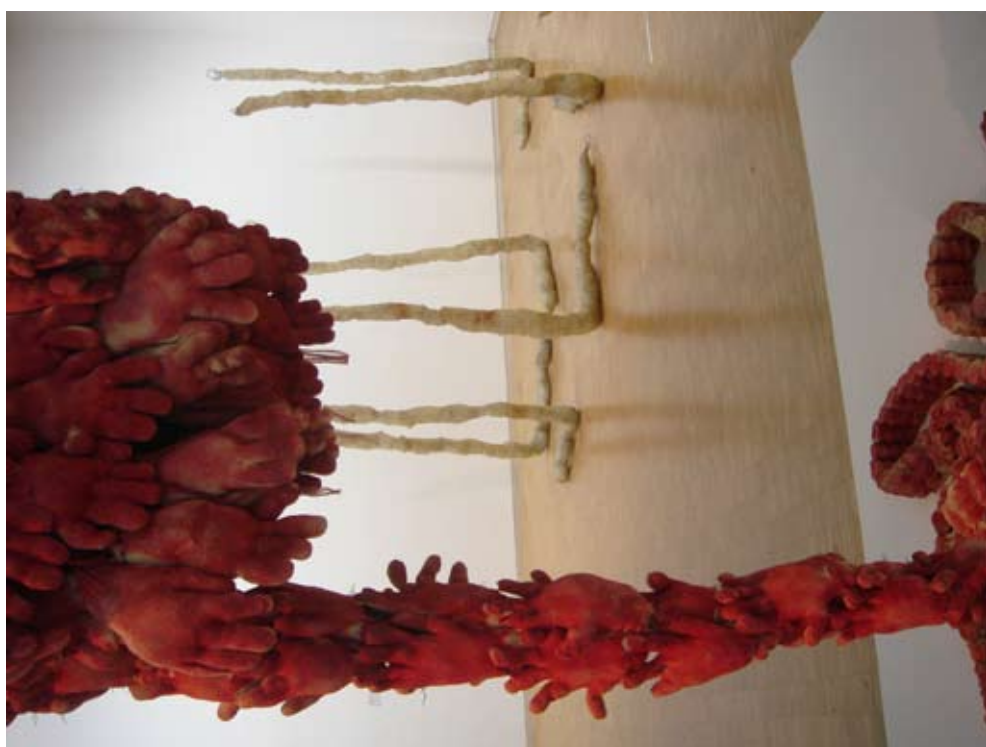
Nationalmuseum, BUS (2005) *Konceptdesign/2005*. Stockholm, Nationalmuseum.

Bibliografi

Waldersten, C. (2006). *Bokstavligt talat*. Stockholm: Max Ström. ISBN: 91-89204-98-0

Waldersten, J. (2004) *Full av tomhet*. Stockholm: Max Ström. ISBN: 9189204921

Perreau, D. (2004) *Xavier Veiban*. Italien: Hazan. ISBN: 2-85025-822-9

Woke up this morning and thought so bad
Woke up this morning and thought so bad
I and got no chance and thought so bad
I still see no relief cause of no end
The song is about my wife cause of no end
So from my point of view she's the only
And I want to be with her 'til I die
I want to be with her 'til I die

